

בשורה טובה! היצירה הנפלאה "מדות טיש" ראתה אור בשעה טובה ומצלחת!

גיליון מס' 388
שנה 7

פרשת ויחי - חזק, י"ד בטבת תש"פ

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

ויחי יעקב (מז, כח) - ראשי תבות ומיתת ישרים
חיים יקראו, יתוספו עליו קדושי ברכות, כי צדיקים במיתתם קרויים חיים. (מחמדי שמים)

האלקים הרעה אתי מעודי עד-היום הזה (מח, טו) - מעודי בגימטריה 130, שם אלקים הוא מדת הדין, כי במשך 130 שנה היה יעקב אבינו שרוי במדת הדין מחמת צרותיו, כמו שאמר לפרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים היו. (תורה מסיני)

לא-יסור שכט מיהודה ומחזק (מט, י) - ראשי התבות בגימטריה דוד בן ישי. (בני שלמה)

עד בייבא שילה (שם) - בגימטריה זבא מלך המשיח. וכן ואמונה בגאולה קרובה. (עט שאסף)

יששכר חמו גרם רבץ בין המשפטים (מט, יד) - רמז יש כאן לדברי המשנה באבות, כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחי צער תחיה, ובתורה אתה עמל. ואם אתה עושה כן, אשכרך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא. **יששכר חמו גרם** הוא הלומד תורה, רבץ בגימטריה ארץ עם הכולל, בין המשפטים ראשי תבות פת מלח תאכל מים במשורה ישתה, ותתנהג האותיות הישן, כי על הארץ הוא ישן, ואם עושה כן, וירא מנהגו כי טוב בעולם הזה ובעולם הבא. (זרע אברהם)

רבץ בין המשפטים בגימטריה דל השפל עדי ארץ פאשפה. שיתנהג בענינה. (מנחת יהודה)

מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדניימלך (מט, כ) - שלשה פסוקים יש בתנ"ך בני שבע תבות והאמצעיית שבה היא תבת והוא. **מאשר שמנה לחמו** הוא בתורה, השני בגביאים בספר ישעיה ונדיב נדיבות יעץ והוא על-נדיבות יקום, והשלישי בפתובים בספר איוב אלהים הבין דרבה והוא ידע אתי מקומה. ושלשתם מרמזים על שלש המדרגות בצדקה, הראשון הנותן בעצמו - והוא יתן מעדניימלך, השני משיע גם על אחרים שיתנו - ונדיב נדיבות יעץ, והשלישי הוא הנותן בסתר - אלהים הבין דרבה. (האלשיך הקדוש)

ספורים בפרשה

ויאמר ליוסף הנה אביך חלה (מח, א)

אדם אחד בא פעם אל רבי יחיאל מאוסטרובצה והתאונן בפניו, כי זה מכבר הזכיר לפניו את אחד מבני ביתו שנפל למשכב ועדין לא הוטב לו. תמה הרבי: "ומה אפוא אשם אני בכך?" התפלא האיש ואמר: "והרי אמרו חז"ל, שמי שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים, והרי באתי אל הרבי כדי שיבקש עליו רחמים". תקנו הרבי ואמר: "שים לבך לדיק בדברי חז"ל אלו. לא נאמר ילך אצל חכם שיבקש עליו רחמים, דהיינו שהחכם יבקש רחמים על החולה, אלא נאמר ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים, דהיינו על האדם הפונה אל החכם להתפלל בעצמו על החולה ולא לסמוך על אחרים, כי יפה תפלת עצמו מתפלת אחרים".

אפרים ומנשה בראובן ושמעון יהודי (מח, ה)

המגיד רבי מרדכי מטשורנוביל, היה חתנו של רבי אהרן הגדול מקרלין ונולדו לו שלשה בנים שנודעו בצדיקים מפרקים וכת אחת. לאחר פטירת אשתו, הציע לו גיסו רבי אשר מסטולין לשאת את בתו של רבי דוד ליקס המגיד מנבאר, מגדולי תלמידי הבעל-שם-טוב, אך פשרי מרדכי הגיע לבאר לשם-כף, טרב רבי דוד להצעת השדוד. תמה רבי מרדכי ושאלו: "יאמר לי המגיד את טעם מאונו, שכן ידי משנת להוצאות מזון והלכשה כפי בכודכם". גלה לו רבי דוד, כי צפה וראה שעתידיה בתו ללדת שבעה בנים, ולרבי מרדכי יהיו יחד שמונה בנים, שלשה שכבר נולדו לו ועוד חמשה שעתידים להולד לו. יוצא אפוא, שבתו עתידה להתאלמן מבעלה ותצטרך להנשא שוב כדי להעמיד עוד שני בנים, ולכן אין חפצו בשדוד זה. בקש רבי מרדכי שהות של שלשה ימים כדי להתישב בענין, ולאחר מכן חזר ואמר בשמחה: "מצאתי, ברוך השם, עצה נבונה בדבר. שאלתי את פי הבעל-שם-טוב והוא הסכים לשדוד, והזכיר את הפסוק אפרים ומנשה בראובן ושמעון יהודי, כלומר ששנים מבנינו יהיו נחשבים כבנינו ויצטרפו להשלים את שבעת הבנים". הסכים רבי דוד ליקס לשדוד ואמנם נולדו להם חמשה בנים צדיקים ואף שתי בנות. ואמרו החסידים, ששני נכדיו רבי דוד מזלטיפולי ורבי דוד מסקוירא נחשבו כבניו של המגיד רבי מרדכי והשלימו את מנין הבנים.

ועיני ישראל כבדו מזקן לא יוכל לראות (מח, י)

אחד מדיני טריפולי שבלוב, היה המקבל רבי יצחק ואתורי, שעשה לילות פיימים והגה בתורה הקדושה. גם לאחר שככה מאור עיניו לא פסק מתלמודו, והיה משנן וחזר את תלמודו בעל-פה בפני תלמידיו בגאונות מפליאה. כך עברו עליו שלשים ושלש שנה כשהוא בעורונו, וכל אותם ימים לא פסק פומה מנרסה. יום אחד, נקלע לטריפולי רופא עינים, ערבי מפרוקו, שדבר היהודי הסומא שמתמיד בתורה כל העת, הגיע לאוניו. בדק הרופא את רבי יצחק, ובחסדי שמים הצליח להשיב לו את מאור עיניו. שמח רבי יצחק לראות שוב את האותיות הקדושות, ושבעתים היתה שמחתו לנלות, כי לא החסיר ולא יתר אפלו אות אחת בתורה וכל תלמודו בנגלה ובנסתר ובכל מקצועות התורה, היה שגור על פיו במקדק.

לרפואת הילדה מרים בת חיה ברכה יהודית תחי
ולרפואת הנער אושר אמיל בן ברטה שיחי

זמני השבת - ירושלים הדלה"נ 4.17 צאת השבת 5.33 רבנו תם 6.11

לקבלת הגיליון והנחיות
או"ח: 5806777@gmail.com

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכוי הרבים בנדבת ידידינו היקרים הי"ו לע"נ ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה שמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אוחיון. ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה ולע"נ מרת רחל בת אנייה ע"ה למשפחת גטו, ולע"נ סמי בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט, ולע"נ מסגנאו בן יצחק טדלה ולרפואת: הבחור גבריאל זנטי בן חנינה שיחי, חוקיה בן כאפי שיחי ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי' - בתושחי'

היה היה

זבולן לחוף ימים ישכן והוא לחוף אגית וירכתו על-צידן

עשיר מפלג היה ר' אשר טרכטנברג מאמריקה, ותומך תורה גדול. מחשובי הנדיבים של מוסדות התורה והחסד שפירושלים של מעלה שלפני שנות דור היה, וכל קריאה מצד מנהלי המוסדות נענתה על ידו במאור פנים ובד רחבה. יום אחד, החליט הנגיד להגיע לבקור בארץ ישראל, לפקד את המקומות הקדושים שבה ואף לבקר במוסדות הנתמכים על ידו. מיד עם הגיעו, המתין לו אחד ממנהלי המוסד הותיק "עץ חיים", שנוסד בראשית ימי הישוב ורב בני ירושלים למדו בת"ת ובישיבה שבו, והדרוך אותו במבואות העיר אל בית מלונו. לאחר מנוחה קלה, פנה הנגיד אל העיר העתיקה, אל ביתו הקטן של רבי שמואל סלנט, רבה הנערץ של ירושלים, שהיה גם מייסד הת"ת והישיבה "עץ חיים" ועמד בראשם שנים ארוכות. אהבם של בני ירושלים היה רבי שמואל, ומעולם לא קבע בביתו שעות קבלת קהל. כל אימת שמאירדהו בקש לשוחח עם הרב ולהציג לפניו את שאלותיו, היתה הדלת פתוחה לפניו, ובדרך כלל ישב הרב ליד שלחנו כשהדלת פתוחה לפניו, והוא עמל פתורה בין גברא לגברא. כשהצג הנגיד המבכד בפני רבי שמואל, האיר לו הרב פנים והודה לו על תמיכתו הגדולה בלומדי תורה, כשהוא מאריך בדברים על השכר הגדול של הזבולן שעוסק בפקטמטיא ותומך ביישכר הלומד תורה.

עודם משוחחים, ואל ביתו של רבי שמואל הגיע אברך צעיר אחד, צנוע-גוף ולבוש קרעים, ומיד כשרבי שמואל ראהו, קם לכבודו ובעיניו אזהבות נפנה לשמע את אשר בפיו. נכנס עמו הרב בשיח של דברי תורה והשנים האריכו בחדושים המשמחים את הלב עד שהיו הדברים מאירים בנתינתם מסיני. כל אותו זמן, ישב הנגיד באחד שנשפח מלב, עד שמתוך חלישות הדעת הגיע לכלל פעם ורגז. "באמריקה לא היה מתרחש דבר פעין זה", לחש ספק לעצמו, ספק לסובבים, "שם לא היה רב העיר מתפנה לשוחח עם איזה אברך דלפון ומפזר, בשעה שהוא יושב עם נגידים ושועים". עוד הדברים בפיו, ופניו של רבי שמואל חררו. "אני מוזקה על כבוד התורה", אמר בלי משוא פנים, "זוהי עזות פנים של ממש להתבטא כך בפני תלמיד חכם מפלג מיקירי ירושלים". ובפנותו אל משמשו אמר: "מדוע מכבדים אנו את העשירים? רק מפני שהם תומכים בלומדי תורה כגון אברך זה, שפזכות תורתם מתקים העולם". והוסיף: "לדעתי, צריך האורח לקבל נזיפה כדיו מבזה תלמיד חכם ולקבל על עצמו שלא לשוב לכסלה עוד". מר טרכטנברג מהר להעלם מן השטח, ומנהל הישיבה הפיק, פי מעתה לא ימשיך הנגיד הנכבד בתמיכותיו ונדבותיו.

האברך הצנוע ששוחח עם רבי שמואל בדברי תורה והיה נאה פאורח פורח, היה אכן תלמיד חכם מפלג, צנוע וענוותן, בשם ר' צבי הירש מטומשוב. הלה למד בצעירותו אצל בעל החדושי הרי"מ והכל נבאו לו גדולות ונצורות, אלא שעקב פטירת אחיו שפירושלים בלי להותיר אחריו זרע של קומא, נאלץ לעלות לירושלים כדי לחלוץ לאשת אחיו, והוא ראה בכך סמן מן השמים פי עליו להשתמש בעיר הקדש יחד עם בני משפחתו. טרם עלותו, נתן לו רבו החדושי הרי"מ כתב המלצה בכתב ידו לרבה של ירושלים, רבי שמואל סלנט, כדי שהלה יקרו ויסייע בעדו בחבלי הקליטה בירושלים, ותאר את תלמידו פעלוי מפלג, הלומד תורה מתוך הדחק והתורה היא משוש חייו. בלביים, פאשר הציץ רבי צבי הירש במכתב של רבו וראה את השבחים שכתב עליו, מצא עצמו במבוכה. מסרב היה לעשות תורתו קרדם לחפר בו, וחושש היה שמא יכבדוהו ביותרת הכבוד עקב המכתב שעמו, ובגבורת הנפש החליט להשליכו בין גלי הים, ונכנס לירושלים בחשאי פאלמוני.

עברו ימים ושבועות, זה מבכר פטר את אשת אחיו בחליצה, ורבי צבי הירש יושב בביתו בחסר כל בשעולליו שואלים לחם ואין. נמלך אפוא ופנה לרבי שמואל סלנט בבקשה להתקבל לישיבת "עץ חיים", אלא שהרב בקש ממנו כתב המלצה פלשהו על היותו בראוון ובראבון, ומחמת ענותנותו הגדולה שחק רבי צבי הירש ואף לא ספר על המכתב האבוד של החדושי הרי"מ. מן השמים סבבו את הענון, ובאותם רגעים ממש הגיע לרבי שמואל צרור מכתבים מן הגולה, וביניהם מכתב מורשה, בו בותב החדושי הרי"מ פי תלמידו רבי צבי הירש מטומשוב עלה לירושלים, ומפיין שמפירו הוא אותו פענו גדול ונחבא אל הפלים, מבקש הוא מהרב לתור אחריו ולקרבו. רבי שמואל שפסק היה, הבין מיד מי הוא העומד לפניו ועל אהר הכניסו אחר כבוד לישיבתו.

שעות מספר לאחר בקורו הכושל של הנגיד בביתו של רבי שמואל, התדפק על דלת בית מלונו מנהל הישיבה שקבלו בעלותו ארצה, ונסה להפיג את רגזו הגדול. בעמל גדול הצליח להרגיעו מעט, ולאחר מכן הציע לו לפנות אל ביתו של האברך העני. בהשתאות ראה הנגיד את הדלות הגדולה השונרת בבית, אך יחד עם זאת גם ראה את השמחה הנסוכה על פני כל בני המשפחה. שעה ארפה עקב אחריהם וראה את תמימותם הגדולה, את שקידתו הגדולה של בעל הבית פתורה באישון ליל ואת טהר פניו ואצילות מדותיו. מיד לקחת, עלה הנגיד אל ביתו של רבי שמואל ובקש דרך תשובה על פגיעתו בכבודו של בן הישיבה, ועוד באתו יום נחתם "הסכם ישכר זבולן" בין הנגיד האמריקאי ר' אשר טרכטנברג לבין האברך הירושלמי רבי צבי הירש, פאשר כל מחסורו מעתה עליו, ובשכר תמיכתו הגדולה לקיים משפחתו, יזכה להיות שותף עמו בחלקו שגנו עדן.

מאורות

הראשון לציון רבי **רפאל מאיר** ב"ר יהודה פאניל זצ"ל ליום ההולולא י"ד בטבת תרנ"ג

מגדולי חכמי ירושלים והראשון לציון" בה פמש י"ג שנה. נולד בבגריה ועלה לארץ ישראל, בה התיתם בחינתו כבן ט"ו ונותר עני וחסר לחם. על-אף גדירותו, היה שמח בחלקו וקיים את התורה מעני. בהיותו כבן כ"ז כבר נשלח לערי תונים ואגליר למען עניי ירושלים. בשנת ת"ר נסע בשליחות חברון לאיטליה, והשפין שלום בקהלת וקמא שותיה במחלקת. באותה עת, התקבל לראיון בפני ראש הכנסיה הקתולית והוא אשר לו לבקר במרתפי התיקן ולראות את הנגנים העתיקים שבהם. בשנת תרי"ד נבחר לנשיא ועד העדה וראש בית הדין של עדת הספרדים בירושלים. בשנת תר"מ, נפטר הראשון לציון רבי אברהם אשכנזי, והיה מעמד לתפקיד יחד עם מחתנו הישאי ברבה, וכל אחד פכד את חברו. לבסוף נבחר ושמש בתפקידו י"ג שנה עד פטירתו, ואחריו התמנה חברו שכהן גס"כ י"ג שנה. נדפסו שני חבוריו "לב מרפא" דינים ושיות, ו"לשון מרפא" על הרקמ"ם. מרפ"א - אני רפאל מאיר פאניל, פעל יחד עם רבי שמואל סלנט לבניית בתי שכונת 'מין משה', מעובן השר מונטיפיורי. מספר, שבעת בקורו בגן החיות שבתונים, התעקב לאחר השעות המגבלות לבקורים, ובעלי החיים הטורפים יצאו מפלוביהם, אך לא נגעו בו לרעה ויהי לנס. באותה עת, היתה שם עצירת גשמים, ובני העיר בקשוהו להעתיך בעדם. נעמד הרב בתפלה, ומיד החלו לרדת גשמי ברכה, והמלך העניק לו סכום גדול לעניים ונגד מלכותי רקום.

יוסיף דעת

מובא במסכת ברכות שאין מברכים 'מרפא' בבית המדרש מפני ביטול בית המדרש, ומפרש רש"י, מרפא לאדם המתעטש שרגילים לומר 'אסותא'. במדרש ילמדנו מובא, שחייב אדם לומר לחברו בשעת עטישתו 'חיים', שנהפך מוות העולם לאור. הרי לנו שלוש ברכות במקורות חז"ל לעיטוש, בהם אסותא שמובא גם להלכה שאין לומר אסותא למי שנתעטש בסעודה שמה יקדים קנה לוושט. הש"ה כתב, שנהניגה לומר אחר העיטוש לישועת קייתי' ליום נהוג לומר 'לקריאות', בהשפעת שפת האידיש 'צום געזונט'. סיבת הברכה לרפואה על עיטוש, מובא במדרש שלא היה אדם עוטש וחי, אלא בכל מקום היתה נפשו יוצאת דרך נחירי אפו בין בשוק בין בדרך, עד שבא יעקב אבינו וביקש רחמים על הדבר, לפיכך חייב אדם בעטישה להודות לקב"ה שנהפך ממות לחיים. לעומת זאת, מובא בתוספתא שבת שהאומר מרפא על התעטשות, זה הו מדרכי האמורי. במסכת ברכות נאמר, המתעטש בתפילתו סימן ביה לו והוא רק לאונסו כפירוש רש"י. יש הנהניגים למשוך באוזנם בשעה שמדבר על שבת ומתעטש או אחר כל התעטשות שהיא, ויש שאמרו המה מדרכי האמורי. אחרים תנו טעם למנהג, מפני שנגזרה מיתה על אדם הראשון שלא שמע בקול ה' שציווהו לא לאכול מעץ הדעת, ולכן מרמזים במשמית האוזן כי האוזן שלא שמעה היא שגרמה מיתה לעולם, בדומה לעבד עברי שרצע באוזנו שלא שמע בהר סיני. על-פי הרפואה מטרות העיטוש לפלוט מהגוף מזיקים שונים ולמנוע את חזירתם לדרכי הנשימה, והיא מסייעת לאדם בנשימתו החיונית. המלה עיטוש כבר מופיעה בספר איוב בפסוק 'עטישתיו תהל אור', ויש אומרים שהלשון נובע מהקול השמעה בעת העיטוש. במלכים מחזק בורש זר"ה, 'ויזרזר הנער עד-שבע פעמים' מפסוק זה מצאו מקור לפתגם השורש שהמתעטש שבע פעמים ברצף זוכה לקץ הימים, מכך שהנער המת שהחיה אלישע, התעטש שבע פעמים וקם בתחיית המתים...

מטעים

יהודה אתה (ח.מ.ט.)

תבת אתה מספקת בפשטא, וקריאה יש כאן: יהודי אתה! וכו' כי שם הוי"ו בקרבך ועליו לשמור על זהותך היהודית ולהתרחק מהרשעים. (רבינו יוחנן)

מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך (כ.ט.)

באור הפסוק הוא, שמאדמתו הטובה בה יהיו זיתים למקביר עד שיטבל בשמן רגלו, יוציא אשר את פרנסתו ולחמו, ותבת שמנה אינה שם תאר שהלחם יהיה שמו, אלא מהאדמה השמנה יוציא לחמו, שאם-כן היה צריך להקדים את השם לפני התאר ולומר מאשר לחמו שמנה. וכן תבת והוא מהגרת לתבה הבאה יתן, ואינו דבר חדש כמו אצל דן שנאמר בו והוא יגד עקב, ושם תבת והוא מספקת לומר בשפוף יגדל גבולו, וכאן היא מהגרת כדי להמשיך ולומר שיוציא את לחמו כמבדו ויתן לאחרים מעדני מלך. (השולחן ארז)

ויחי יוסף מאה ועשר שנים (כ.ב.)

התבות ויחי יוסף משמעות במנה זקף קטן, וכן וימת יוסף בן-מאה ועשר שנים, לרמוז לדברי חז"ל בסוטה, מפני מה מת יוסף קודם לאחיו? מפני שנהג שררה, ולכן משמעות התבות על חיי יוסף ומיתתו במנה זקף קטן, כי הסבה מדוע נהג לפני כלם, מפני שזקף את עצמו למלכות ושררה אף שהיה קטן מאחיו, והקנה מדרק עם הצדיקים. (ברכת אש)

מדגש

את תבת שכם שבברכת יעקב ליוסף ואני נתתי לך שכם אחד על-אחיך מפרש רש"י בשני פרושים, העיר שכם שאיתה קבל יוסף מנהלה יותר מאחיו, או פתגמו שכם מלשון חלק, שגניו יטלו שני חלקים בירשה. לתבת שכם נקוד של שני סגלים, משמעות גם של הגב העליון או של התת, כמו שאמר אצל רבקה וכדה על-שכמה ומתרגם שם יקולתה על-בתה, ואצל שאול משכמו ומעלה גבה מקבלי העם, והיא מופיעה פעם אחת בנקוד זה בתהלים בפסוק כי תשיתמו שכם במיתריה, אולם בשאר המקומות מופיעה המלה בסמיכות בשוא וסגול, כמו "שכם אחד" שמופיעה כאן ובצפניה. יוצא אפוא שישנו המש משמעות לשכם: שם אדם שכם ברחמור, שם העיר שכם, שכם במובן של כתף כמו בבטן טפח על-שכמו, ובמובן של גב 'הטה את-שכמו', וכן במובן של חלק ונחלה.

ממלח

בסיום מלחמת העולם הראשונה, נקבעו גבולותיה של ליטא העצמאית. אמרו אז הפלצה, שהגבולות נקבעו על-פי ההגיו 'גוט שבח' של יהודי הערים, והגבול עבר בין ליטא בה לא הבחינו בין ש"ן ומינת לשמאלית לבין ריסק וזמוט, וכן אמרו שמוצאם של בני ליטא כנראה מבני אפרים, שהיו מבטאים סבלת במקום שבלת, מפני שבשעה שברך יעקב את אפרים ומנשה, שכל ידיו והניח את יד ימינו שלצד מנשה על ראש אפרים שלשמאלו, והיה אפרים סבור שסבו מניח על ראשו את שמאלו, ומאז רואה אפרים ימין כשמאל ומבטא ש"ן ומינת כשמאלית...

גדול היה רבי יעקב צבי מפורסם באהבת ישראל ורגיל היה לומר "האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים", העקר הוא שבני ישראל יהיו אוהבים זה את זה ותהיה אחדות ביניהם, ועל ידי זה יתקנו מעליהם הדינים, שכן אגידה מתפרשת גם מלשון מגדים, ובכוח זה ינצלו מחבלי משיח. פעם התבטא על הפרוד שהיה בשעתו בין 'החזוזה' מלכלין לבין תלמידו 'יהודי הקדוש' מפשיסחא שהנהיג עדה בחייו, כי במותיבא דקריעא בידיו עבדו רבנן שולם מיניהם. לאחר פטירת אמו של רבי יעקב צבי, שהיתה בתו של רבי נפתלי הירץ הלברשטט מלובוב נכדו של ה"עטרת צבי", נשא אביו רבי יהושע אשר מפורסם את בתו של רבי מרדכי מזליכוב, שהיה חתנו של 'החזוזה' מלכלין, ובשעת החפה אמר רבי יהושע אשר שהוא רואה את אביו 'יהודי', עם חתנתו וקנו 'החזוזה', ששניהם באו לתפת נכדיהם וביניהם השלום והשלוה. וכן מספרים גם על ה"עב"ץ, שקרא טרם פטירתו "ברוך הבא, אבא ברוך הבא, רבי יהונתן, יקשצאו לקוברו בבית העלמין שבאלטונה, מצאו מקום פנוי במקרק קברים אחרים מבר הפלגתא שלו רבי יהונתן אביש"ץ, ומפני שהססו בדבר שאילו את פני ה"נודע ביהודה", והוא צה לעשות פו, שכן כבר התקדם בשני גאונים אלו דברי חז"ל על הפסוק "את-נהב בסופה", שתלמידי חכמים נעשים אוהבים זה לזה, ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה-את-זה, אל תקרי את זהב בסופה, אלא בסופה.

רבי חיים מבירסק, השתתף פעם באספת רבנים ועסקנים בעניני שעה, ונגרמה לו חלשת הדעת ומפח נפש שקרא את את החכמים וחלוקי הדעות הרבים מאחורי הפרגוד. באותה שעה אמר למקריבו: "המיד התקשיתי בדברי המדרש המוצאים בלכות שמעוני, שמפרש את הפסוק 'יעקב אל-בני ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', האספו - הטהרו, כמו שנאמר אצל מרים 'תשגר שבעת ימים מחוץ למחנה ואחר תאספו', מה ענין אספה אצל טהרה? אולם עכשו התבהר לי הדבר. כל יהודי לבשעצמו יכול להיות נקי וצדיק, אולם בזמן שיהודים נקיים וכשרים מתאספים באספה, מיד נכנס לשם יצר המחלוקת וחלוקי הדעות. ולכן ברך יעקב את בניו 'האספו וטהרו', שתצאו טהורים מכל אספה."

מיחד במדת אהבת ישראל, היה רבי משה יחיאל אפשטין מאזורוב בעל "אש דת" ו"באר משה". פעם פנה אליו אחד ממקריבו ותמו: "מדוע מניח הרבי את פלוגי, איש מרמה ומדניס, לדרך על מפתן ביתו? והרבי ענה בענותו: "מיום עמדו על דעתי, צמא הייתי לדעת הכל וללמד על הכל, אולם דבר אחד סרתי ללמד ומאנתי לדעת, איד לגרש אדם מביתו או לשנא, חלילה, כל איש אשר בשם ישראל רבנה, שכן איני פוסל שום יהודי מלבוז במחצתי". והמשיך ואמר: "כבר אמר זקני 'החזוזה' מלכלין, כי המצוה של אהבת ישראל לא מקיימים בקד שאוהבים רק אנשים גדולים וצדיקים אשר עושים טוב ולא חטאו, אלא כשאוהבים גם את אלו שאינם הולכים בדרך הישר ומשפיעים עליהם טובה כדי להשיב את לבם לאבינו שבשמים". הוזמנות מסגרת, הזכיר את דברי המדרש על הפסוק 'האספו ואגידה לכם', שיעקב אבינו הזריז את בניו מפני המחלוקת, ואמר להם להיות באספה ואגדה אחת, ואז יתקינו עצמם לגאולה, כי ההכנה לביאת המשיח תהיה רק על ידי שולם ואהבה בין אדם לזולתו. הרבי לא היה רק נאה דורש, אלא גם נאה מקים, כשעלה לארץ הקודש, הביא עמו ממון די הצרף כדי לרכש דירה מרוחת פיאה לו, אולם באשר שמע שיתומה אחת ממשפחתו עומדת להנשא ואין בידה מאומה, מסר לה את כל ממונו לרכישת דירה, ולעצמו חבר דירת מגורים בקרית מפתח.

ישב פעם היאור ישראל, רבי ישראל מסטולין שמנחתו כבוד בעיר פרנקפורט, ואמר לחסידיו: "יעקב אבינו עליו השלום, בצווחו את בניו לפני הסתלקותו אמר להם 'האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', ולמה נאמר אשר יקרא באל"ף שהוא לשון קריאה, ולא אשר יקרא בה"א מלשון מקרה? מפני שהתכוון יעקב לומר לבניו, שמה שיקרא ויכריזו לכם באחרית הימים, הוא האספו ואגידה, להתאסף ולהתאגד יחד באהבת חברים". מספר, שפעם בעת שערך את שלחנו, נחקו חסידים רבים מסביב מחסר מקום, עד שאחד העומדים הודיע אל העומדים סביבו להקל מלחצם ודחפוניהם, כי כמעט פלטה רוחו. נענה הרבי ואמר: "כאשר תובא אדם את אחת מאצבעותיו בין אצבעות ידו השניה וילחץ אתן על אצבעו, לא יבא לו הדבר, אולם, כאשר אדם אחר יקח את אצבעו וידחק אותה באצבעותיו שלו, יסב לו הדבר כאב רב. וכך הוא הסמן של אהבת חברים, מי שאוהב באמת את השני, אינו חש ואינו מרגיש כי השני לוחץ עליו ודוחק בו."

חדש מבית היוצר של רב המכר "שבת טיש"

יום בשורה להורים, לנוחנים, ולתלמידים

הנה זה בא!

הספר החינוכי המופלא והמרתק שרבים ציפו לו

מידות טיש

ב' כרכים

המידות והליכות בראי פרשת השבוע

שולחן השבת שלכם עולה דרגה נוספת!

- מפתח ערכים מורחב טיפים - אישים ימי הולדת
- 1240 עמודי טקסט 900 תמונות נדירות ומסמכים
- שלל מדורים חדשים בתק גישה בעיצוב מרהיב עם מושב לב

מחיר מיוחד לרגל ההוצאה לאור

להשיג בכל חנויות הספרים המובחרות

לפרטים והזמנות מרוכזות במחיר מיוחד: 02-5806777 • דוא"ל: 5806777@gmail.com

שוחח פעם רבי משה מינדר מברנוביץ עם אחד מתלמידיו ה"חפץ חיים" אודות אדם אחר, ואיש שיחו העונה את חטמו במרת רוח. התרעם עליו רבי משה ושאל: "וכי באמצעות האף מתר לדבר לשון הרע? והרי נאמר 'כי באפם הרגו איש' - גם באף לבד אפשר להרג אדם, חלילה".